

De belangstelling voor de regionale economische toestand en het inzicht in de noodzakelijkheid om in West-Vlaanderen de welvaart te verhogen, is geen nieuw verschijnsel. Reeds voor de tweede oorlog was immers West-Vlaanderen een noodgebied; aangetast door de crisis in eigen industrie en door de massale terugkeer van grensarbeiders, werd in 1936 in de schoot van de Dienst voor Economisch Herstel een bijzondere Regeringscommissaris aangesteld voor de grensstreek, met als opdracht de sociaal-economische structuur te bestuderen en voorstellen te doen om aan de grote nood van het werklozenleger tegemoet te komen.

Na de tweede wereldoorlog bleef de situatie ernstig; in 1950 nam het provinciaal bestuur, begaan met het lot van duizenden werklozen en migranten, het initiatief jaarlijks een prijsvraag over een omschreven economisch onderwerp uit te schrijven, teneinde de kennis en de oplossing van de Westvlaamse problemen te bevorderen. In 1954 kwam de Westvlaamse Economische Raad tot stand met het bijgaand Westvlaams Economisch Studiebureau; van den beginne af ontving dit nieuw initiatief de steun van de Heer Gouverneur en van de Heren Leden van de Bestendige Deputatie van West-Vlaanderen.

Dank zij talrijke wetenschappelijke studies, zowel van de plaatselijke arbeidsmarkt als van de mogelijkheden van bedrijfstakken en gewesten, beschikt West-Vlaanderen thans over een grondige kennis van zijn economische problematiek.

OLIVIER
VANNESTE

Directeur van het
Westvlaams
Economisch
Studiecentrum

Rede uitgesproken door de Heer O. Vanneste, directeur van het Westvlaams Economisch Studiebureau, te Diksmuide, op 6 oktober 1958, ter gelegenheid van het bezoek aan West-Vlaanderen van de Heer Scheyven, Minister van Economische Zaken, en de Heer P. Meyers, Minister van Openbare Werken en Wederopbouw. (Bijgewerkt.)

West-Vlaanderen kan op basis van objectieve gegevens beschouwd worden als de economisch zwakste provincie van België. Indicaties als werkloosheid, mobiliteit, geringe industrialisatie, een sterk uitgaande bevolkingsbeweging en de lage inkomens bewijzen deze stelling.

West-Vlaanderen is in verhouding tot het land in zijn geheel zwakker geïndustrialiseerd en meer op landbouw aangewezen. Inderdaad, deze provincie telt 11 % van de Belgische bevolking, doch 20 % van de Belgische landbouwbevolking en slechts 8 % van de Belgische tewerkstelling in de nijverheid. De gevestigde nijverheidsinrichtingen behoren daarenboven merendeels tot

het kleine type, en zijn qua tewerkstelling voor 42 % op textiel en confectie aangewezen.

De tertiaire sector is fel aangezwollen; het is kenschetsend voor de situatie dat het aantal alleenstaande handelaars per 1.000 inwoners 12 eenheden meer bedraagt in West-Vlaanderen dan in het Rijk en dat daarenboven de hoogste cijfers voorkomen in de arrondissementen Diksmuide en Tielt, arrondissementen met geringe tewerkstelling in de nijverheid, hoge werkloosheid en lage inkomens. Zowel in de landbouw als in de tertiaire sector gaat een belangrijke verdoken werkloosheid schuil.

De totale tewerkstellingscapaciteit in de drie

aan werkgelegenheid in WEST - VLAANDEREN

sectoren beloopt op heden circa 335.000 eenheden, tegenover een actieve bevolking van circa 410.000. Deze geringe plaatselijke tewerkstelling tegenover de actieve bevolking is dan ook oorzaak van hoge werkloosheid en een hoge migratiebeweging.

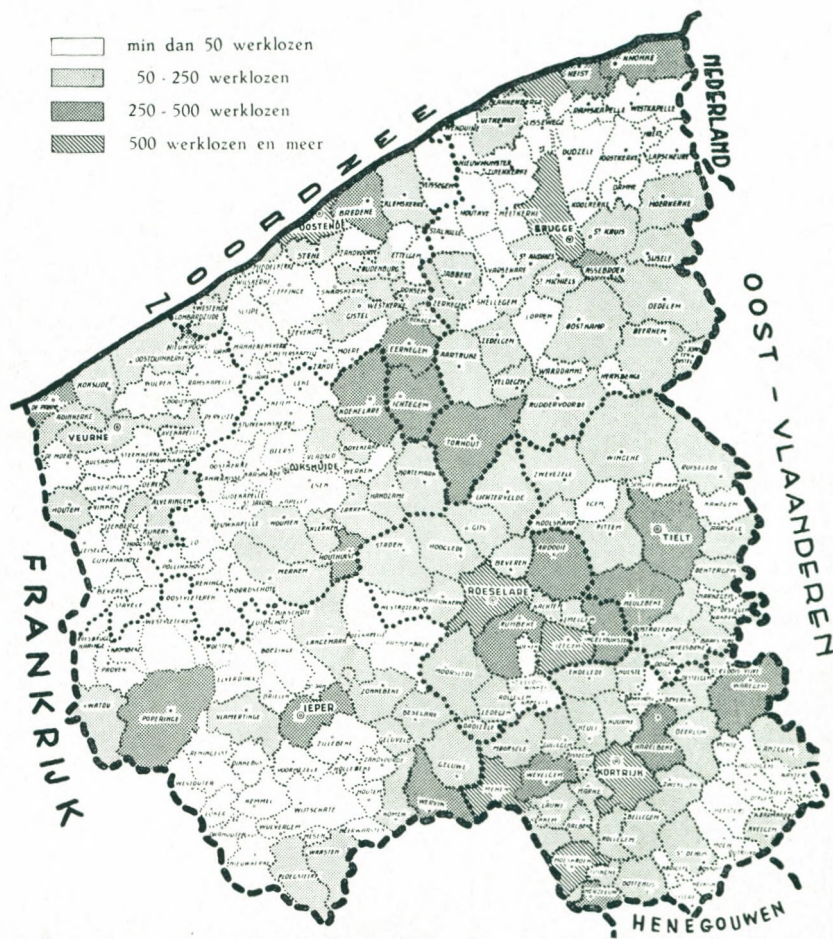
In 1956 bedroeg de volledige werkloosheid 24.800 eenheden, hetzij 6,1 % van de actieve bevolking; in 1957 kende de werkloosheid een daling tot 19.800 eenheden of tot 4,7 %. De studie van de spreiding van de werkloosheid toont echter aan dat in volle hoogconjunctuur nog steeds in het centrum van de provincie een werkloosheid bleef hangen van meer dan 15 % van de actieve bevolking.

In 1958 is de werkloosheid echter opnieuw toegenomen tot 28.715 eenheden, hetzij 7,0 % van de actieve bevolking of 11 % van de arbeiders- en bediendenbevolking. Niet minder dan 40,8 % van de West-vlaamse bevolking leeft in gemeenten waar de permanente werkloosheidsdruk 7 % van de actieve bevolking beloopt; hiervan leeft iets meer dan een vierde in gemeenten met meer dan 10 % werkloosheid. De studie per gemeente toont duidelijk de concentratie aan: in de reeds lang gekende werkloosheidszak van West-Vlaanderen liggen 6 gemeenten bijeen, waarvan 2 een werkloosheid kennen van 16 à 17 %, 2 een werkloosheid van 19 à 21 % en 2 een werkloosheid van 22 à 23 % van de actieve bevolking. Voor West-Vlaanderen is het daarenboven pijnlijk te constateren dat in deze provincie proportioneel meer jongeren werkloos zijn dan elders in het land.

De werkloosheidsdruk is dan ook in West- en Oost-Vlaanderen het hoogst tegenover de loontrekkende bevolking 1947; ook tegenover de totale werkgelegenheid (R.M. Z., mijnen-, havenarbeiders) is de werkloosheidsdruk het hoogst in West- en Oost-Vlaanderen met 11 %; na deze provincies volgen Antwerpen en Luxemburg met 7 %, Limburg met 6 %, Namen met 4 % en Henegouwen, Luik en Brabant met 3 %.

Buiten de werkloosheid als indice van economische nood, komt het feit van de be-

AANTAL WERKLOZEN
PER GEMEENTE IN 1958

langrijke tewerkstelling van Westvlamingen in het buitenland. Nergens in ons land treft men een streek aan waarvan circa 50.000 arbeiders op tewerkstelling in het buitenland zijn aangewezen. West-Vlaanderen telt 40.000 grensarbeiders in Noord-Frankrijk, 8.000 seizoenarbeiders in Frankrijk en 200 grensarbeiders in Nederland. In totaal vertegenwoordigt deze groep 12 % van de totale actieve bevolking en 23 % van de totale Westvlaamse arbeidersklasse.

De toekomst van deze grote massa is zeer somber: Frankrijk bemoeilijkt jaar per jaar de uitwijking van seizoenarbeiders; de demografische expansie van Noord-Frankrijk en de rationalisering van de textielnijverheid bedreigen verder een massa van 40.000 Westvlaamse grensarbeiders.

West-Vlaanderen telt daarenboven nog 15.000 woonforensen, die dagelijks in een andere provincie van België zijn tewerkgesteld: het feit dat in twee jaar tijd 2.500 mijnarbeiders in West-Vlaanderen konden gerecruteerd worden, met een gemiddelde uithuizigheid van meer dan 15 uur per dag, is een andere indice van het arbeidstekort in eigen provincie en onmiddellijk achterland.

Het tekort aan werkgelegenheid in West-Vlaanderen zal in de toekomst nog aanwassen door terugkerende seizoen- en grensarbeiders en door de aangroei van de actieve bevolking. Na Limburg is in West-Vlaanderen het hoogste geboortecijfer van België aan te treffen.

De economisch zwakke structuur van West-Vlaanderen heeft haar effect op het inkomen. Het totale inkomen dat op heden door werkloosheid aan West-Vlaanderen ontsnapt, is na bere-

kening minimaal 1,2 miljard frank per jaar; het verlies aan koopkracht van de mobiele beloopt daarenboven eveneens minimaal 200 miljoen frank.

Het is duidelijk dat de economische onderontwikkeling van West-Vlaanderen en dit belangrijk inkomensverlies zijn effect heeft op de algemene inkomenssituatie. In het dienstjaar 1950 was het gemiddelde van de aangeslagen inkomens door de bedrijfsbelasting na Luxemburg het laagst in West-Vlaanderen onder alle Belgische provincies. Het volstaat eveneens de statistiek van de R.M.Z. na te gaan om een tweede bevestiging te vinden van deze toestand: in geen enkele provincie van België zijn immers de verdiensten van de arbeiders en bedienden zo laag als in West-Vlaanderen. West-Vlaanderen is de enige Belgische provincie waar de arbeiders volgens de R.M.Z.-statistiek 1957 geen 200 F per dag verdienen, en met Luxemburg eveneens de provincie waar het gemiddelde maandloon voor bedienden beneden de 10.000 F ligt.

De studie van deze gegevens per arrondissement illustreren verder opnieuw de dieptepunten. Het gemiddelde aangeslagen in-

« Stempelen », lot van 30.000 Westvlamingen.

(Foto J. Sansen)

komen van wedde- en loontrekkenden was in 1946 in de arrondissementen Ieper, Diksmuide, Tielt, Veurne en Roeselare het laagst van alle Belgische arrondissementen; nadien volgen Dinant, Bastenaken en Neufchâteau. Ook de gemiddelde industriële winsten waren te Diksmuide het laagst van het gehele land. Dezelfde situatie vinden we terug in de R.M.Z.-statistiek van 1956. De dagverdiens- te van de arbeiders is het laagst in de arrondissementen Diksmuide, Tielt, Oudenaarde, Roeselare en vervolgens te Tongeren; de maandverdiens- te van de bedienden is, na Bastenaken, het laagst in de arrondissementen Ieper, Diksmuide, Tielt en Virton. West-Vlaanderen blijft voor alle inkomens- groepen steeds het laagst met een drietal arrondissementen. De loonsverschillen van de Westvlaamse werknemers met deze van het Rijk, betekenen voor West-Vlaanderen een inkomensverschil van 1,06 miljard F. Werkloosheid, mobiliteit, geringere ver- diens- ten in de nijverheid betekenen reeds een inkomensverschil van 2,25 miljard frank; het is duidelijk dat deze verminder- de geldstroom zich eveneens laat voelen in andere sectoren. Zo ligt het gemiddeld in- komen van handels- en industriële winsten

meer dan 6.000 F lager in West-Vlaan- deren dan in het Rijk; door dit belangrijk verschil belopen de inkomsten minimum 350 miljoen lager in West-Vlaanderen.

* * *

Voor West-Vlaanderen is een regionaal- economische politiek een dringende nood- zakelijkheid. Vanaf 1954 werd, na de pu- blicatie van een grondig onderzoek van de Westvlaamse economie, gerugsteund door een theoretisch onderzoek, vanuit West-Vlaanderen aanhoudend beroep ge- daan op de centrale overheid om door be- gunstigingsmaatregelen aan het verschijnsel van cumulatieve verzwakking het hoofd te kunnen bieden.

Wat betreft het verwekken van een strom- ing voor regionale maatregelen werd hier in deze provincie baanbrekend werk ver- richt; de W.E.R. stelt dan ook zijn hoop op het wetsvoorstel 163, waar door be- gunstigingsmaatregelen voor zekere gewes- ten de werkloosheid in de noodgebieden zal aangepakt worden.

Een ontwikkelingspolitiek voor West- Vlaanderen betekent insgelijks het verbete- ren van de infra- structuur; wij kun- nen ons echter op dit vlak niet van de indruk ontdoen dat hier door de centrale overheid vaak in omgekeer- de zin wordt ge- werkt. Ter verdui- delijking wijzen wij enkel op het Tien- jarenplan 1.350 ton, waardoor een om- vangrijk kanalen- net in ons land zal gegeven worden voor lichters van 1.350 ton, waarvan echter geen enkel West-Vlaanderen aandoet.

Hierdoor zal West- Vlaanderen inzake aantrekkingskracht op de nijverheid opnieuw een be- langrijke benadeli- ging ondergaan. O n z e provincie

Grensarbeiders trekken te voet over de grens; de ledige bussen schuiven aan.
(Foto M. Anckaert)

moet het nog steeds stellen met een kanalenet van 300 ton en minder en de broodnodige verbinding van de Westvlaamse kusthavens met hun achterland blijft nog steeds achterwege. Van een spoedige uitbreiding en aanpassing van Zeebrugge voor superschepen, op de verdere ontplooiing van de specifieke functie van de haven van Oostende, en op de aansluiting door verbreding van onze kanalen op het net van 1.350 ton moet veel verwacht worden.

De Regering heeft een aanvang genomen met een politiek van regionale welvaartsbevordering. De Westvlaamse Economische Raad verheugt zich er over dat na jarenlang aandringen een definitieve stap werd gezet in deze richting. De Westvlaamse Economische Raad heeft gevraagd dat bij deze politiek zou rekening gehouden worden met de werkloosheidsdruk, de massale en bedreigde tewerkstelling in het buitenland, de demografische groei, de inkomenssituatie en de afstand tussen het noodgebied en de industriële aantrekkingspolen van het land. Bij studie van deze objectieve factoren die de basis moeten vormen bij het afbakenen van ontwikkelingsgebieden is het duidelijk dat West-Vlaanderen met goed recht op prioriteit mag aandringen.

In het gehele oostelijk en centraal gelegen gebied van West-Vlaanderen ligt een werkelijke werkloosheidszak waar een ontwikkelingspolitiek hoogst noodzakelijk is. In het Ieperse, waar 50 % van de arbeidsbevolking in Frankrijk werkt — tewerk-

stelling die ernstig bedreigd is — is reconversie geboden.

De Westvlaamse Economische Raad heeft in een schrijven aan de Heer Eerste Minister eveneens een bijzonder aspect van deze streek belicht: West-Vlaanderen en vooral de centraal en zuidelijk gelegen gewesten betalen nog steeds de tol van de eerste wereldoorlog.

Door de volledige verwoesting van de frontstreek hebben immers de vroeger plaatselijk gevestigde bedrijven, ten einde van de eerste naoorlogse boom te kunnen profiteren, verplicht geweest zich elders te vestigen. Eenmaal elders ingeplant, zijn deze bedrijven daar gebleven. De Westvlaamse Economische Raad meent dat het rechtvaardig is, dat 40 jaar na de vijandelikheden, de economische schade van de eerste wereldoorlog aan deze gewesten wordt vergoed door begunstigingsmaatregelen vanwege de Centrale Overheid. Deze opgelopen schade slaat zowel op de eigenlijke frontstreek als op geheel centraal West-Vlaanderen dat zich na de eerste wereldoorlog in de gunstige periode integraal moest inzetten voor de wederopbouw van de verwoeste gewesten.

Het werkgelegenheidsvraagstuk in West-Vlaanderen is groot; de W.E.R. zal verder aandringen opdat binnen afzienbare tijd een begin zou gemaakt worden met een regionale welvaartspolitiek voor het door werkloosheid getroffen West-Vlaanderen.

Antwerpse Verzekerings Maatschappij

SECURITAS

N. V.

De oudste Verzekeringsmaatschappij van het land. Gesticht in 1819.

Bekend om haar voordelige voorwaarden en vlugge schaderegeling.

Gevestigd te **ANTWERPEN - Kipdorp, 46**

BRAND - LEVEN -
AUTO'S - BURGER-
LIJKE AANS-
PRAKELIJKHEID - WET
- GLASBRAAK -
WINSTVERLIES -
DIEFSTAL - VER-
ZEKERINGEN « AL-
LE RISICO'S »